

Omgevingsvisie 2040 - Hoe werken en leven we samen in 2040?

Verslag tafelgesprek B

- Bijeenkomst: 6 april 2022
- Thema: Een dorp met stadse voorzieningen, ook in 2040?
- Notulist: Joke Schaapman
- Gespreksleider: Michel Beuving

Inhoudelijke inleiding

Na de gesprekken met inwoners (vorig jaar) waren dit voorjaar de ketenpartners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties aan de beurt. De eerste twee bijeenkomsten gingen over het fysiek domein, de volgende twee draaiden om de vraag: Hoe werken en leven we samen in 2040? In deze bijeenkomst stonden de voorzieningen centraal. Aanwezig waren vertegenwoordigers van organisaties in het maatschappelijk middenveld (zorg, welzijn, woningcorporatie, bibliotheek, brandweer, klimaat, fietsers/openbaar vervoer).

Als je het Hilversummers vraagt, willen ze het beste van twee werelden, zo bleek uit de gesprekken met de inwoners. Ze zien en waarderen het dorpse karakter en de vele 'stadse' voorzieningen van Hilversum, zoals de horeca, sport, cultuur en het ziekenhuis. De veranderende bevolkingssamenstelling leidt tot een veranderende vraag naar voorzieningen. De vraag is daarom: Is Hilversum in 2040 nog steeds een dorp met stadse voorzieningen?

De komende twintig jaar groeit de bevolking verder en verandert de samenstelling. Hilversum loopt voorop in vergrijzing. Er is zelfs sprake van dubbele vergrijzing: mensen worden niet alleen ouder, er komen ook meer oudere mensen. Daarnaast neemt de diversiteit toe: er zijn meer mensen met verschillende sociaal-culturele achtergronden, vooral als gevolg van migratie, en de inkomensverschillen worden groter. Er komen meer kleine huishoudens, waarvoor er te weinig geschikte en betaalbare woonruimte is.

Ouderen wonen langer in hun eigen huis en willen het liefst ook in hun eigen buurt blijven wonen. Daarvoor moeten de voorzieningen (voor ontmoeting, gezondheid en welzijn) wel dichtbij zijn. Een deel van de inwoners hecht aan rust, een ander deel wil meer levendigheid in de eigen wijk: meer plekken om elkaar te ontmoeten, meer sport en cultuur in de buurt.

Drie vragen

De volgende drie vragen stonden in deze bijeenkomst centraal:

1. Hoe komen we tot sterke, sociale, veilige en inclusieve wijken in 2040?
2. Hoe houden we de voorzieningen in Hilversum betaalbaar en organiseerbaar in 2040? (Welke slimme combinaties zijn mogelijk?)
3. Is Hilversum in 2040 nog steeds de centrumgemeente van de Regio Gooi & Vechtstreek?

De uitkomsten

Opmerkingen/ideeën/uitgangspunten

Met de groei van de bevolking dienen de voorzieningen mee te groeien, meenden de deelnemers. Dat zorgt ervoor dat mensen zich verbonden voelen met de stad en dat ze elkaar ontmoeten. Dat is belangrijk voor hun welzijn en dat is wat voorop moet staan. "Een onsje welzijn scheelt een kilo zorg", aldus een van hen.

Ook culturele voorzieningen en cultureel erfgoed zijn belangrijk: die maken dat inwoners trots zijn op hun stad. Veel jonge mensen die bijvoorbeeld vanwege hun werk op het Mediapark naar Hilversum zijn verhuisd, voelen zich hier niet geworteld. Ze gaan nog steeds uit in Amsterdam.

Volgens de deelnemers is het van belang om de voorzieningen over de wijken te spreiden. Nu organiseren sommige (welgestelde) wijken die “van zich af”. Ze hebben geen trek in bijvoorbeeld een zorginstelling in hun buurt en beschikken over het geld en de kennis om daartegen juridische stappen te ondernemen. Het gevolg is dat zulke voorzieningen zich concentreren in wijken die toch al veel op hun bordje krijgen.

Gemengde wijken zijn daarom noodzakelijk, aldus de deelnemers. Volgens een van hen zou je het chique Noordwest eigenlijk een ‘probleemwijk’ moeten noemen: er is weinig diversiteit, er wonen vooral ouderen, mensen ontmoeten elkaar niet, er zijn geen speeltuintjes. “Deze wijk heeft enorm veel potentie, maar we slaan hem altijd over.”

Laten we lering trekken uit de historie, stelde een deelnemer voor. De architect Dudok stond in de jaren dertig van de vorige eeuw voor vergelijkbare uitdagingen. Hij wilde het leven in Hilversum voor iedereen fijn maken, met winkels, bibliotheken en veel groen in de wijken. Met visie en leiderschap kunnen we ook nu tot oplossingen komen. Daarbij moeten we wel keuzes durven maken en die moeten we vervolgens goed uitleggen.

Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zou het sociale aspect van wijken voorop moeten staan, meende een andere deelnemer. Denk bijvoorbeeld aan meer ruimte voor de fiets, want op de fiets (en lopend) kom je elkaar makkelijker tegen dan in de auto. En als er meer voorzieningen in de buurt zijn, zullen mensen niet zo snel de auto pakken. De straat wordt dan ook minder gedomineerd door de auto. “Nu is de stoep vaak een soort parkeerplaats.”

Hilversummers willen een balans tussen rust en reuring, zo bleek uit de gesprekken met de inwoners. Maar misschien moeten we de komende twintig jaar juist wel even uit balans, suggereerde iemand. “Al is het maar voor het klimaat. Als we nu zonnepanelen plaatsen en windmolens op de hei zetten, zijn we over twintig jaar hopelijk weer in evenwicht.” (“Dit gaat over het Hilversum van mijn kleinkinderen.”)

Dilemma's/kwesties/vragen

Een leefbare toekomst voor alle inwoners van Hilversum moet het doel zijn, vonden de deelnemers. Daarvoor zijn vitale wijken met een diverse bevolking en voldoende voorzieningen nodig. Die voorzieningen moeten meegroeien met de groei van het inwonertal en de veranderende bevolkingssamenstelling.

De eerste vraag is hoe we de openbare ruimte zo inrichten dat die bijdraagt aan de diversiteit aan en de sociale samenhang tussen bewoners. Dan gaat het vooral over waar we welke woningen bouwen en waar welke voorzieningen komen.

De tweede vraag is hoe we daarvoor voldoende draagvlak creëren. Nu is er in sommige wijken weerstand van bewoners tegen bepaalde voorzieningen, waardoor die zich in andere wijken concentreren. “Hoe nodigen we draagkrachtige Hilversummers uit om medeverantwoordelijkheid te nemen voor alle Hilversummers?”

De derde vraag is hoe we ervoor zorgen dat iedereen meepraat. De jongere inwoners (20-30 jaar) worden gemist. “Alle mensen maken de stad en iedereen moet meedoen in de ontwikkeling naar Hilversum 2040.” Tegelijk is lef en leiderschap nodig, omdat er keuzes gemaakt moeten worden. De ruimte is immers beperkt.

O oplossingen/combinaties

Een belangrijke sleutel om tot gemengde wijken te komen, ligt volgens de deelnemers in een gevarieerder woningaanbod. Er moeten niet alleen dure, maar ook goedkopere woningen gebouwd worden.

Een van de ideeën om van Noordwest een meer diverse wijk te maken, is om bestaande gebouwen een andere invulling te geven. Zo zouden grote villa's gesplitst kunnen worden in kleinere wooneenheden, zodat ook jonge gezinnen hier een plek kunnen krijgen. Een andere mogelijkheid is er een woonvorm voor ouderen te vestigen (Knarrenhof). Dat maakt het voor hen mogelijk om langer in de wijk te blijven wonen.

De verminderde zelfredzaamheid van alleenwonende ouderen is ook voor de brandweer een punt van zorg. Samen met bijvoorbeeld woningcorporaties en zorgpartijen wordt onderzocht hoe de risico's 'aan de voorkant' beperkt kunnen worden, bijvoorbeeld door gebouwen beter te beveiligen.

Een deelnemer noemde de '15-minuten-samenleving' waar in Frankrijk naar gestreefd wordt als inspirerend voorbeeld. Alle belangrijke voorzieningen dienen binnen 15 minuten bereikbaar te zijn. De auto kan dan blijven staan, mensen lopen of fietsen en komen elkaar weer tegen.

Wat er ook gaat gebeuren, de ontwikkelingen dienen in samenspraak met de bewoners vormgegeven te worden, benadrukten de deelnemers. Dus niet eenmalig, maar blijvend ('interactieve wijken'), en zeker ook met jongeren. Organiseer bijvoorbeeld een 'Pizza Party', luidde een suggestie. "Trek de Oude Haven in met pizza's en ga daar met de jongeren in gesprek."

Daarnaast is 'maakruimte' nodig voor bewoners die met eigen ideeën komen. Zij lopen nu vaak tegen belemmeringen aan, bijvoorbeeld in de regelgeving.

En tot slot, benadrukte een deelnemer, moeten de voorzieningen niet alleen over de wijken gespreid worden maar ook over de omliggende gemeenten. Nu worden die bijna altijd naar Hilversum doorgeschoven, zonder dat deze gemeenten meebetalen. "Die Gooistad? Die is er al."